

Glossa

" GLOSA, glose = forma fixa de poezie in care fiecare strofa, incepand de la cea de-a doua, comenteaza succesiv cate un vers din prima strofa, versul comentat repetandu-se la sfarsitul strofei respective, iar ultima strofa reproducand in ordine inversa versurile primei strofe ".

Dictionarul explicativ al limbii romane

Una dintre poeziile reprezentative ale lui Mihai Eminescu este Glossa, in care ideile filosofice sunt imbracate intr-o haina artistica de exceptie. Tinand seama de forma fixa pretentioasa, greutatea alcatuirii unei astfel de poezii consta in doua aspecte: pe de o parte, exactitatea si rigurozitatea ideilor din prima strofa trebuie sa fie atat de bine gandite, incat fiecare vers sa poata continua o idee de sine statatoare, iar reluarea lor inversa, din ultima strofa, sa nu aduca nici un prejudiciu comunicarii initiale. Pe de alta parte, greutatea alcatuirii unei astfel de poezii consta in aceea ca fiecare strofa urmatoare trebuie sa fie formata tot din opt versuri, dar sa dezvolte ideea dintr-un singur vers al primei strofe si sa sfarseasca apoi cu acesta.

Din cauza greutatilor amintite, desi s-au scris glose in limbile germana, italiana, franceza - in limba romana nu exista decat glosa lui Eminescu.

Trecand la analiza continutului de idei, vom observa ca in aceasta poezie, primele opt versuri alcatuiesc strofa-cheie, continand adevaruri general-valabile, exprimate concis, tocmai cu scopul ca fiecare dintre ele sa poata fi dezvoltata apoi mai larg. Este vorba de trecerea timpului, care nu-i iarta pe oameni, si de indemnul creatorului ca acestia sa aleaga raul de bine si sa ramana reci la orice imbold ori chemare, intrucat "ce e val ca valul trece". Incepand cu strofa a doua, autorul apeleaza la sfaturi de provenienta stoica: de a fi rabdatori si de a cauta raspunsuri la orice intrebare doar in sufletul nostru, conform principiului lui Socrate: "Cunoaste-te pe tine insuti!": "Tu aseaza-te deoparte, / Regasindu-te pe tine, / Cand cu zgomote desarte / Vreme trece, vreme vine".

Cumpana gandirii trebuie sa stea intotdeauna dreapta, iar omul sa nu alerge dupa "masca fericirii". In strofa a patra, apare un motiv si mai convingator, anume ca "lumea e teatru", argument sustinut de filosofia hindusa, iar omul sa nu se lase amagit de toti actorii vietii.

Intalnim in continuare o idee schopenhaueriana a prezentului etern, atat timp cat "Viitorul si trecutul / Sunt a firii doua fete", pe cand prezentul le contine pe toate deodata.

Vesela ori trista, lumea poarta aceleasi masti, miseii ies adesea in frunte, apoi se supun unii pe altii, dar inteleptul trebuie sa stea deoparte, ca: "Ce e val ca valul trece".

Incepand cu strofa a saptea, glosa eminesciana devine satirica, adaugandu-i-se scepticismul etic cu privire la regulile de comportare in viata: schimbarea actorilor in scena este o miscare ridicola si de aceea cel invatat trebuie sa se fereasca. "De te-ating, sa feri in laturi, /De hulesc, sa taci din gura".

Strofa finala reia, in ordine inversa, codul de reguli etice dezvoltat pana acum, sfarsindu-se cu primul vers al strofei intai.

Din punct de vedere al continutului, observam ca Eminescu imbina mai multe idei filosofice pe tema existentei, dar trecandu-le prin prisma propriei gandiri, in asa fel incat poezia reprezinta un tot unitar, exprimand, in cele din urma, propria conceptie filosofica.

Realizarea artistica dovedeste ca intreaga poezie respecta rigurozitatea de constructie a glosei, ideile cele mai interesante nefiind exprimate la persoana intai, ci la a treia, pentru ca sfaturile sa aiba caracter de verdict, care sa poata fi acceptate de cititori.

Poezia incepe cu o repetitie apropiata de cea populara: "Vreme trece, vreme vine". intalnim antiteze ca: "ce e rau si ce e bine / Tu te-ntreaba si socoate"; Comparatii cum ar fi: "Privitor ca la teatru"; inversiuni si enumeratii: "Alte masti, aceeasi piesa, /Alte guri, aceeasi gama".

Cele cateva exemple de figuri de stil demonstreaza talentul artistic al lui Eminescu, fara a epuiza mijloacele care-i stau la indemana, deoarece intreaga Glossa este o capodopera a literaturii noastre, ramasa unica, la fel ca si epopeea Tiganiada a lui Ion Budai Deleanu.